

NOORA TIENAHO

Living in the Past

Otteita Pori Jazzeilta

Sää aiheuttaa huolta ulkotapahtumissa. Festivaalijärjestäjä ja -vieras alkavat jo hyvissä ajoin seurata ennusteita ja sadetutkia – ensimmäinen kasvavalla kauhulla, jälkimmäinen tulopäätöstään vitkutellen. Torstain koiranilmasta huolimatta Pori Jazzin kävijämäärät kasvoivat entisestään. Valittujen megatähtien aikataulut ja asennot Euroopan kiertueillaan olivat osuneet kohdilleen.

Esiintyjälistaa läpikäydessä mieleen nousi jokusia vuosia vanha ”Vanhukset pois festareilta” -meemi. Keski-ikäiset kuluttajat haluavat kuunnella musiikkia, jota kuuntelivat silloin nuorena ja tällä toiveellaan pilaavat monet festivaalit ja kesäteatterit. Musiikkitehtelijä ja rock-kriitikko Simon Frith kuvaa, kuinka nuorilla ihmisillä ajatellaan olevan kaikista merkityksellisin suhde musiikkiin: se määrittää heidän identiteettiään, viiteryhmäänsä ja arvojaan. Aikuisiällä populaarimu-

siikin rooliksi jää sitten tämän merkityksellisen menneen ajan muistelu. Vaikka aikuisuus olisi monin tavoin avoisempaa ja ihminen kokisi olevansa kypsempi, kokeilempi ja viisaampi, ei tämä automaattisesti johda edistykseen musiikkimaussa. Ihminen arvostaa eniten musiikkia, jota kuunteli nuoruudessaan.¹

Ei nostalgiassa sinänsä mitään pahaa ole, mutta jos keski-ikäisten suosikkiartistit yhä elävät ja keikkailevat, saattaa tapahtumajärjestäjille tulla houkutus kutsua heidät soittamaan ”niin kuin silloin ennen”. Tällöin ar-

Dayné Arocena. Kuva Tomi Vastamäki.

tisti joutuu kilvoittelemaan 30–40 vuotta nuoremman itsensä kanssa. Eikä into aina riitä, jos meininki on väsähtänyttä.

Helsingin Sanomissa tiedettiin kertoa, että The Beach Boys -veteraani Brian Wilson veti keikkansa ”hiukan särkyneellä äänellään” ja että laulu oli ”ajoittain jopa epäviireistä”². (En voi todistaa, oli niin kylmää ja sateista, että jäin mökille.) *Satakunnan Kansa* raportoi Jethro Tullin keikalta, että Ian Anderssonin ”lauluääni on kulahtanut pinnisteleväksi etenkin ylärekisterin osalta”. (Lehti tosin kehui riehakkaan esiintymisen korvaavan tämän puutteen³.) Toki vanhoihin biiseihin on saattanut kertyä elämäkokemuksen patinaa. Nuoruuden sekoi-lujen ja epävarmuuden jäätyä taa voi artisti keskittyä musiikkiin ja tulkintaansa. ”Vielä kerran, pojat” -asenne kuitenkin aliarvioi yleisöä.

Chameleon

Avainsana on uudistuminen. Artistin on uskallettava muuttua ja kokeilla uutta silläkin uhalla, että saavutetun kuulijajoukon uskollisuus järkkyy. Miles Davis on tästä ikoninen esimerkki, ja samaan yltää hänen oppipoikansa Herbie Hancock.

Hancock aloitteli uraansa 60-luvulla Davisin kvintetissä. Pian hän julkaisi ensimmäisen sooloalbuminsa *Takin' Off* (1962), jonka aloitusraitana soi jo yksi yhdysvaltalaispianistin kuuluisimmista kappaleista. Hancockin mukautumis- ja muuntautumiskykyisyyttä kuvastaen ”Watermelon Man” kuultiin kymmenisen vuoden päästä funk-versiona levyllä *Head Hunters* (1973). Viimeistään tässä vaiheessa Hancock nousi suuren yleisön suosioon.

Vuosikymmenestä toiseen Hancock on uudistanut tyyliään ja tehnyt rajujakin genrefuusioita: jazziin on sekoitettu funkia, diskoa, hiphopia, rokkia ja räppiä. Syvän meren jazz-diggarit eivät ole kaikista käänteistä pitäneet, mutta Hancock ei halua soittaa mitään yleisön pyynnöstä. ”Tein musiikkia, johon sydämeni minut johdatti”, hän ylvästelee, ”jotkut levyt myivät miljoonia, jotkut vain vähän”⁴.

Keikalla ei kuitenkaan kovin rävyttäviä uutuusia kuulu. Hancock soitti huippuflygeliään ja muita koskettimistojaan seesteisesti. Välipuheissa mies oli yhtä hymyä ja kehui vuolaasti uutta yhtyettään⁵. Pitkien soolokierrosten jälkeen biisit palasivat teemaan, ja kuulija tunsi kotiutuvansa uuvuttavalta mutta mieluisalta matkalta.

Hyvää mieltä ja merkityksellisyyttä

85 000 asukkaan Poriin saapuu kerran kesässä 100 000 matkajaa. Samalla viikolla järjestettävät SuomiAreena ja Pori Jazz täyttävät näyttämöt, kadut ja kaljateltat eikä synergiaeduista haluta luopua, vaikka majoituskapasiteetti mietityttää. Kansainvälisen esimerkin mukaan turvallisuuteen ja järjestyksenvalvontaan on satsattu. Tämän seurauksena jo ennestäänkin sokkeloisen ja yksisuun-

”Jazz on perinteisesti ollut musiikkia, jossa asiat tapahtuvat ennemmin nyt kuin nuotilla tai äänitteellä.”

taisten teiden täyttämän kaupungin liikennejärjestelyjä on pistetty uusiksi.⁶

Myöhästyinkin pahasti Daymé Arocenan keikalta ek-syttyäni autolla Porin keskustaan. Jo muutama kappale herrtaisen kuubalaislaulajan uutuuslevyltä *Cubafonia* (2017) riitti kuitenkin sulattamaan sydämen. ”La Rumba me llamo Yo” raikasi Lokkilavalla yleisön tanssiessa hikipäissään. Viekoitteleva polyrytmiikka ja upean sävyisiä ääni pysäyttivät. Tämä on hyvän mielen musiikkia, jos mikä.

Pian päälavalla aloitteli Michael Kiwanuka. Neljä vuotta sitten lontoolainen kitaristi-lauluntekijä esitteli Porissa debyyttialbumiaan *Home Again* (2012) mutta sen jälkeen katosi. ”Minun piti pohtia hieman enemmän sitä, kuka ja mikä oikein olen”, mies selittää⁷. Keikka käynnistyi äitelän pitkällä introlla: bändin jäsenet valuiivat verkkään lavalle ja uivat mukaan synavirtaan. Viiden minuutin kohdalla Kiwanuka alkoi laulaa. Fiilistelyraita ”Cold Little Heart” avaa myös tuoreen albumin *Love & Hate* (2016).

Odotukset eivät olleet korkealla, sillä olin etukäteen päättänyt, että Kiwanuka on joutavaa räpytelypoppiä. Hiljalleen keikka kuitenkin käynnistyi ja lumosi. ”One More Night” oli jo rempseämpää ja ”Black Man in a White World” -mantra toimi oikein hyvin. Siinä hetkessä musiikki tuntui aidolta ja merkitykselliseltä.

Elävä artisti

Ulkofestareiden kehnohkossa äänentoistossa alkaa pohtia, kompensoiko live-esitys tarpeeksi. Jazz on perinteisesti ollut musiikkia, jossa asiat tapahtuvat ennemmin nyt kuin nuotilla tai äänitteellä. Etu- ja jälkikäteisyys eivät tavoita elävän äänen herkkää likeisyyttä, ja studio-tallenteista jää uupumaan myös yleisön ja artistin välinen

kohtaaminen. Toisaalta, eipä jättimäisillä ulkoareenoilla pääse muusikon läheisyyteen edes kuvainnollisesti. Musiikki soi liian kovaa, ääni puuroutuu maastoon eikä bändi soita lempiäsi. Millaisiin kompromisseihin ihmiset ovat valmiita saadakseen eteensä ihka elävän muusikon?

Pori Jazzeilla paras paikka kuunnella musiikkia on Lokkilava. Siellä myös kuulee takuulla jotain uutta. Kävelin määrätietoisesti Jokilavalla mellastavan Jethro Tullin ohi ja osuin keskelle kansankiihottajan puhetta: “In the burning of the republic in our minds and in our hearts, we need new hymns, we need new songs. But most importantly, we need new people.” Asiasällöstä en ollut varma, mutta tunnelma oli vangitsevan taianomainen.

Lokkilavalla esiintynyt Shabaka & The Ancestors olikin omalta osaltani jazzien kiinnostavin keikka. Brittiläinen saksofonisti Shabaka Hutchings on koonnut Etelä-Afrikan matkoillaan ympärilleen yhtyeen, jonka kanssa hän teki pari vuotta sitten albumin *Wisdom of Elders* (2015). Levyä kuvaillaan perinteisemmäksi kuin hänen aikaisempia projektejaan Sons of Kemet ja Comet is Coming. Jotain juurevaa bändissä on, mutta en tiedä kutsuisinko sitä perinteiseksi. Ainakin keikka oli hurja. Pienemmillä areenoilla on mahdollista todella nähdä, kuulla ja tuntea artisti työssään; läheisyys on moninkertainen ja jazzin tenho taattu.

Viitteet & Kirjallisuus

- 1 Simon Frith, Can Music Progress? Reflections on the History of Popular Music. *Muzikologija / Musicology*. Vol. 7, 2007, 247–257, 253. Verkossa: [doiserbia.nb.rs/img/doi/1450-9814/2007/1450-98140707247F.pdf](https://doi.org/10.1450-9814/2007/1450-98140707247F.pdf)
- 2 Katri Kalliopää, Beach Boysin Brian Wilson pysäytti sateen Kirjurinluodolla. *Helsingin Sanomat* 14.7.2017. Verkossa: hs.fi/nyt/art-2000005291409.html; Joonas Turunen, Brian Wilson huipensi kitaramusiikin unelmapäivän – puolityhjällä Kirjurinluodossa tansittiin torstaina koleudesta ja sateesta huolimatta. *Helsingin Sanomat* 14.7.2017. Verkossa: hs.fi/kulttuuri/art-2000005291370.html
- 3 Mikko Elo, Vetreä veteraani valloitti Kirjurinluodon – Jethro Tull ammentaa menneestä mutta musiikki elää tässä päivässä. *Satakunnan Kansa* 15.7.2017. Verkossa: satakunnankansa.fi/kulttuuri/vetreä-veteraani-valloitti-kirjurinluodon-jethro-tull-amenttaa-menneesta-mutta-musiikki-elaa-tassa-paivassa-200261172/
- 4 Herbie Hancock's. *International Musician*. Vol. 112, No. 12, 2014, 14–15, 15.
- 5 Terrace Martin, koskettimet, vokooderi, saksofoni; Vinnie Colaiuta, lyömäsoittimet; James Genus, basso, Lionel Loueke, kitara.
- 6 Jenni Joensuu, Porin tapahtumaviikon turvallisuus otetaan vakavasti – SuomiAreena sulkee enemmän katuja kuin aiemmin. *Yle* 7.7.2017. Verkossa: yle.fi/uutiset/3-9707252; Jenni Joensuu, Porin superviikko pysyy, vaikka majoitustilanne on kinkkinen: ”Tapahtumien erottaminen ei ole vaihtoehto”. *Yle* 14.7.2017. Verkossa: yle.fi/uutiset/3-9723135
- 7 Harri Uusitorppa, Porissa lauantaina esiintyvä soul-tahtaja Michael Kiwanuka ihastutti suomalaisia jo 2013, mutta katosi sitten vuosiksi – HS:n haastattelussa hän kertoo miksi. *Helsingin Sanomat* 14.7.2017. Verkossa: hs.fi/kulttuuri/art-2000005290789.html